

Száz éve született Albert Lange Fliflet

A.L.F. egy díjátadáson az 1990-es években

A könyvespolc nem, de a fejünk s a szívünk mindig kéznél lehet

"A *Miatyánk*-kal kezdődött ... nem túl nehéz, rögtön megtanultam kívülről is ... az oslói finn-ugor nyelvek professzora adta a kezembe ... Heidelbergben talákoztam egy szép, magyar lánnyal ... ő volt az első magyar szerelmem, de korántsem az utolsó, ellenkezőleg ... szorgalmasan tanultam magyarul, a kiejtés ugyebár nem nehéz, hanem a nyelvtan, az a nehéz ... Kelet-Norvégiában, egy havasi legelőn töltöttem három hetet, mialatt 800 magyar szót tanultam ... a következő nyáron, 1934-ben az Alpeseekben túráztam ... átkerékpároztam Budapestre, de ott megtudtam, hogy *Debrecenbe kéne menni*"

Éltek, élnek Norvégiában olyan norvég anyanyelvűek, akik különös

módon vonzódnak hozzánk, magyarokhoz, a magyar tájhoz, a magyar nyelvhez, a magyar kultúrához. Kérem, ismerkedjenek meg Albert Lange Fliflet (1908-2001) professzorral, aki 100 éve született Norvégiában, és 70 évesen vonult nyugdíjba a Bergeni Egyetem Nyelvészet tanszékéről.

A. L. Fliflet 19 évesen tette le vizsgáit az Oslói Egyetem finn-ugor szakán, majd filozófiát és történelmet tanult. 24 éves korában adjunktus lett, 30 évesen magiszter fokozatot szerzett a finn-ugor nyelvekből. 1934-ben járt először Magyarországon. 10-12 nyelven írt és beszélt, ebből norvégul, svédül, finnül, észtül és lappul anyanyelvi szinten, angolul, németül, franciául, hollandul és magyarul kiválóan. De például fordított olaszból, latinból, héberből is. Nemzetközileg elismert műfordító volt. Kritikusai szerint legmonumentálisabb alkotása a finn Kalevala újnorsokra (nynorsk) fordítása (1967). Több nyelven írt verseket, magyarul is. Álljon itt az 1934-ben, Oslóban írt költeménye:

1934

1934 augusztus 8. szombat

DEBRECENI UJSÁG—HATDÍJÓLD

KULTURDIPLOMATÁK DEBRECENBEN

„A természet kezétől gyönyörűen felépített Magyarországot össze sem lehet hasonlítani a köves Norvégiával”

Beszélgetés Fliflet Albert Lange norvég fiatal emberrel, a finn-ugor nyelvészet doktorával; Kárpátalja csodálójával, aki a Szózatot lefordította norvég nyelvre

Nemrégiben a kassai rádió hullámhosszán a kassai dalosnappelyről egy kis fércsa kiejtésű és hangsúlyozási magyarsággal egy érdekes magyarországi vendég üzent a magyarságnak. Fliflet Albert Lange norvég fiatalember volt ez a vendég, aki megható kedvességgel vázolta a norvég-magyar kapcsolatokat:

— Magyar Testvérek! — szólott az úzenet. — Ezre a nagyszabású dalos-

— Hol tanult meg ilyen jól magyarul?

— Csupa véletlen volt az egész. — felelt. — Norvégiában járt évekkel ezelőtt egy finn professzor.

Vele sokat beszélgettem, a találkozásunk után a finn nyelv tanulásába kezdtem. A többi aztán ebből következett.

A finn nyelv után a vele rokon lappot tanultam, majd ditériem magyarrá. Egy másból, követe-

Most már emlékszem. Akkor ismerkedtem meg Teleski Pállal is... A magyarok szerették járnai a világot. De most már nem nagyon mennek. — mondjs. — Nincsen pénzük... Igen?

— Ugy van. Most másra kell a pénz. Eről aztán a szociális témákra térünk át.

— Mi szegények vagyunk... Az 1918-as forradalom után az ország-

Debreczeni Ujság 1939 augusztusi száma: Beszélgetés A.L. Fliflet norvég fiatalemberrel

Nyári emlék Debrecenből

Hattyúk úsznak nádak között,
telihold a fűzfák fölött.
Mély az este, derült az ég,
illatos és meleg a lég
Debrecenben a Nagyerdôn
- a Nagyerdôn!

Messze húzzák a cigányok,
táncolnak a szép leányok.
De mi magányosak lettünk –
egy élő "Nem!" ül mellettünk
végsô este Debrecenben
- Debrecenben!

Elfordulok, elfordulok,
mert a nyakába borulok
ha csak nézek kék szemébe.
Ne vigy minket kísértésbe...
Ég és leány, hallgass reám
- hallgass reám!

Viszontlátom utoljára –
játsszó napfény esik rája.
Látom mellettem a fejét,
drága arcát, száját, szemét...
Mégkísértve érzem magam
- érzem magam!

Édes – ezen két emlékem
mondhatatlan drága nékem:
az, hogy búval ellenálltam,
s hogy örömmel úgy csináltam
amint szólt a szívem hangja
- szívem hangja!

Az első magyarországi utat aztán számtalan követte. Tanulmányutak, konferenciák, magánlátogatások... Rengeteg barátot, munkatársat talált hazánkban.

Északi fény

Szülőhazám dermed a jégben:
rideg most talaja, s kemény.
De mégis, a hólepte mélyben,
vár tavaszra szent vetemény.
Ez – a hazám –

Óh bús hazám e sötét télben –
nap nélkül sem vagy te szegény!
Fölötted – óh lásd! – áll az éjben
egy hullámszó, mennyei lény.
Nézz föl, hazám! –

A világosság a sötétben
már fénylik mint gyöző remény.
Mint szivárvány ragyog az égen
ígéret, az északi fény.
Bízzál, Hazám!

(született Tromsøben a második világháború idején)

A munka önmagáért öröm. Ezen túl a célunk más nem lehet, mint a szépség, a melegség és a szeretet ápolása

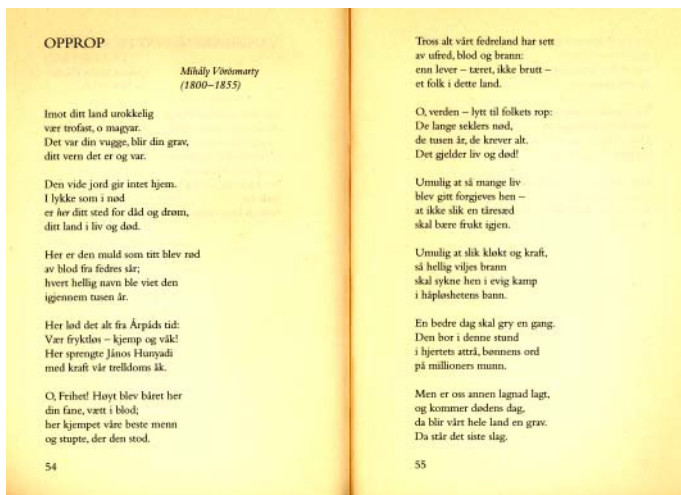
A norvég-magyar kulturális kapcsolatok ápolásáért, műfordítói munkásságáért a magyar állam 1996-ban a Pro Cultura Hungarica emlékéremmel tüntette ki. Hargita Árpád, a Magyar Köztársaság akkori oslói nagykövete az átadási ünnepségen Fiflet professzor két jelentős norvég fordítását emelte ki: Madách Imre *Az ember tragédiája*, és Illyés Gyula *Kháron ladikján* című műveket (Aschehoug, 1979).

1997-es fordításkötetének borítója

A tiszteletére rendezett fogadáson a professzor úr elmondta, hogy az általa norvégra fordított magyar verseket szívesen fogadta a finn, a norvég és a dán rádió és a televízió, valamint a különböző folyóiratok is.

A kilencvenes évek végére teljesen elvesztette a látását. Ezért csak a felesége, Marianne áldozatos segítségével tudta 1999-ben kiadni a vadonatúj fordításait tartalmazó verseskötetét. Ebben nyolc nyelvhez tartozó költők társaságában ott találhatjuk Vörösmarty Mihály, Ady Endre és Illyés Gyla egy-egy versét is. Álljon itt a kötetből egy 1995-ös Ady fordítása

Vörösmarty Mihály: Szózat (Opprop) az 1997-es kötetből

Herrens Komme

Da de forlot meg,
da jeg overgav min sjel idet jeg stupte,
blev jeg uventet og stille
omfavnet av Gud.

Ikke med basun kom Han
men med et stumt, virkelig favntak;
ikke en vakker, solhet dag
men en natt, i krig.

Og mine forfengelige øyne
blev blinde, min ungdom døde.
Men Ham, den Lysende, Veldige,
ser jeg i evighet.

Az úr érkezése

Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.

Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon,
De háborús éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

Drága Albert!

Itt küldöm a hangverseny-műsorokat. Természetesen a Festival-Direktorának is elküldtem. Nagyon szépen kérek, légy szives a magyar nyelven írt műsorszámokat lefordítani norvég nyelvre, hogy megértse a Direktor. Van egy trio, egy cimbalom-kettős, és 2 cimbalom-zongora műsor. Mellékelten küldök egy magnetofon kazettát, egy most felfedezett fiatal énekesnőről. Ha érdeklí a Festival vezetőiségét, légy szives add át nekik. Ha tudják szerepeltetni, az én hangversenyeimre is be lehetne tenni. / Természetesen ez nem feltétele az én előadásaimnak, csak ha tényleg meg tudnák nyerni a tetszésüket./

Remélem Bercike jól vagytok mindnyájan. Mi nagyon készülünk a norvég utra. Kérek adj tanácsot, hogy merre a legjobb utazni odáig.

Légy szives írd meg nekem, hogy érdekel é még a cimbalomtörténeti előadás, és ha igen, akkor azt is küldöm neked. Az egyetemen, vagy bárhol máshol, ahol te akarod, tiszteletdíj nélkül hajlandó vagyok veled egy előadást játszani. Te mondd a szöveget, én cimbalmozok.

Sok szeretettel köszöntlek, várom mielőbbi válaszodat, és nagyon szépen köszönöm a segítségedet.

Budapest 1980 január 7.-én

Csókollak

Tarján Tóth Ida

Tarjáni Tóth Ida 1980-as levele A.L.F.-hez

Albert Lange Flifletről két kisfilm is készült.

1996-ban (készítette Kunszenti Ágnes, Kovács Ferenc) és 2000-ben (készítette Bogya Emese Lujza, Kunszenti Ágnes, Kunszenti-Kovács Dávid, Kovács Ferenc).

Mindkettőt még abban az évben bemutatta a Magyar televízió (m2 és DunaTV).

-KKF-

Desirée Forsman: Ceremónia (acryl panóra, 90x 120)